

STERKE DUMMAS.

(Engelsk eventyr.)

ngang var det en fattig arbeidsmand som hette Tom Dummas. Han bodde i Cambridge i England, og han var saa sterk at han kunde arbeide for to. Han hadde en eneste søn, og han hette Tom likesom faren. Nu vilde han gjerne at sønnen skulde være flittig og lære noget; men det hadde Tom ingen lyst til, og da faren var død, maatte moren skaffe ham mat og klær, og hun maatte slite og arbeide; for hun var altfor øm mot gutten. Det var ikke greit; for selv vilde han ikke gjøre andet end sitte bak ovnen, og da han var ti aar, spiste og drak han likesaa meget som fire eller fem andre og var over to og en halv alen lang og halvanden alen bred. Naar han knyttet næven, saa den mer ut som en kjøtt-klubbe end som en barnehaand, og forresten saa han ogsaa ut som et troll; men det var ingen som visste endda, hvor sterk han var. Det fik de først se siden.

En dag sa moren til ham at han skulde gaa og hente noget sengehalm som naboen hendes hadde lovet hende. Tom sa at hun først maatte skaffe ham et rig-

tig langt rep; men han vilde ikke si hvad han skulde med det, og moren, som var glad hun fik ham til at gaa, gav ham et dygtig langt et. Tom tok repet paa nakken og gik til naboen som stod paa laaven med treskerne, og han bad om at faa den halmen han hadde lovet dem. Han kunde ta saa meget han kunde bære med sig, sa bonden. Tom tok ham paa ordet, og han gjorde sig en bør saa stor som et vognlass. Treskerne gjorde nar av ham, fordi han kunde falde paa at bære bort slik en haug og spurte om repet han hadde var langt nok. Men Tom tok halmen paa nakken og gik avgaarde saa lett, som om han ingenting hadde at bære, saa at bonden og folkene hans baade blev forundret og sinte.

Efter den tid fik ikke Tom lov til at gaa og drive; for nu vilde alle folk ha ham til tjenestegut, og der

fortælles mange historier om hvor sterk han var. Engang skulde han faa saa meget ved han kunde bære. Da tok han et av de største trær i skogen og bar hjem. Han likte ogsaa godt alslags moro, og ingen kunde maale sig med ham i at slaas og kaste med hammer. Det var ingen sak for ham at slænge storhammeren en hel mil bort, og mange slike ting gjorde han, saa folk sa om ham at han hadde forskrevet sig til den onde.

Tom Dummas gjaldt nu for at være en rigtig uvøren kar, og i hele prestegjeldet var det ikke mange som turde si et vrangt ord til ham, og gjorde de det, fik de dyrt undgjælde for det; for han var mester over alle kameratene sine. Men fordi han var saa sterk, vilde altid de som manglet arbeidsfolk ha tak i ham, og tilslut var det en brygger som leide ham til at kjøre øl omkring til nabobyene; men han maatte tinge længe med ham og love ham en hel ny dragt og saa meget mat og drikke som han vilde ha. Hver dag maatte han kjøre over tre mil med øllet. Midt over myrene gik der nok en kortere vei; men der turde ingen komme for en rise som bodde der, og den som han fik fatt paa, maatte enten tjene hos ham eller miste livet. Men Tom blev snart kjed av omveien og uten at si et ord om det, foresatte han sig at kjøre over risens grund; det fik gaa som det vilde. Det var jo et vaagestykke; men en uvøren kar hadde Tom været før, og han var blit endda mere uvøren siden han kom til bryggeren og drak øl og levde godt; nu var han ikke ræd for hvad det skulde være. Han lot hestene gaa likefrem den korteste veien, og da han kom til grinden som stængte for risens grund, slog han den op paa vid væg, som

om han rigtig vilde vise hvad han turde gjøre. Da risen fik se ham, kan en vite han blev sint; men han tænkte ved sig selv, at nu skulde baade Tom og øllet bli hans.

«Din slamp!» skrek trollet. «Hvem har git dig lov til at kjøre denne veien? Vet du ikke at alle folk er ræd for at kjøre her, og saa tør du — og lar grinden staa oppe efter dig ogsaa! Jeg skal lære dig! Du skal komme til at bøte med livet for det du har gjort! Du ser nok der hænger mange tusen hoder omkring paa træerne her; men dit hode skal komme til at hænge høiere end alle de andres!» Men Tom var ikke ræd, han svarte: «Se her har du en skurefille; den kan du tørke taarene dine med; for du skal snart faa se du aldrig har hat slik kar for dig før.» Men da blev risen rigtig rasende. «Du maa være en stor nar,» skrek han, «naar du tør komme her og gi dig i kast med mig. Du har jo ikke engang noget at slaa fra dig med.»

«Aa jo,» svarte Tom. «Jeg har noget her som skal vise dig hvad for en skryter du er.»

Nu rendte risen ind i hulen sin for at hente en klubbe. Med den vilde han slaa hodet istykker paa Tom. Tom hadde ikke tænkt paa det, at han maatte ha noget at holde risen fra sig med, og nu visste han ikke rigtig hvad han skulde gjøre. Svepen kunde ikke nytte stort mot et troll som var seks alen langt og tre alen tykt. Det var jo rigtignok ikke saa meget for et troll; men det var altid nok til at gjøre en anden mand ræd. Men Tom visste snart at hjelpe sig. Han veltet kjærren og trak ut akselen, den brukte han som en øks, et av hjulene brak han av og tok det paa armen som et skjold, og nu syntes han han var godt rustet.

Da risen kom tilbake med klubben, syntes han det var artige vaaben Tom hadde faat fatt paa og ropte og skrek til ham at han bare kunde komme, og han slog efter ham med klubben, saa Tom hadde nok at gjøre med at verge sig. Endelig saa Tom sit snit til at gi risen en stjernemeld i hodet, saa han var nær ved at stupe. «Ei da,» skrek Tom, «er øllet alt gaat i hodet paa dig!» Risen blev nu ikke blidere for det, men slog saa ofte og saa hardt, at Tom hadde nok at gjøre med at verge sig. Men tilslut blev risen træt; for det gjorde ikke Tom noget alt det han hamret og slog, og med ett spurte han om han ikke kunde faa noget at drikke, saa kunde de jo slaas siden igjen. «Nei tak,»

sa Tom, «slik fantefulhet har ikke mor min lært mig; jeg er ingen tosk.» Og endelig slog han risen overende og hugget hodet av ham, alt det han tigget og bad om naade. Nu gik Tom ind i risens hule, og den var fuld av sølv og guld.

Da det blev kjendt at Tom hadde slaat ihjel risen, blev der stor glæde; for risen hadde været et skræmsel for alle folk, og de visste ikke hvor stor ære de skulde gjøre paa Tom som hadde frelst dem for ham.

Nu eide Tom alt det som fandtes efter risen, baade jord og penger. En del av jorden gav han til de fattige, og selv beholdt han saa meget som han og hans gamle mor trængte. Men saa mange penger var der, at han kunde bygge sig et prægtig hus, holde mange tjenere og indrette en dyrehave. Han bygget ogsaa en kirke og kaldte den St. Jakobs kirke; fordi det var paa denne helgens navnedag han slog ihjel risen. Efter den dag kaldte ikke folk ham længer Tom Dummas, men Tom Herremand, saa fornem var han blit.

Men det gik Tom som det pleier at gaa folk, naar de braat kommer til stor velstand, han visste ikke hvad han skulde gjøre med saa mange penger. Han var aldrig rigtig tilfreds, endda han var paa al den morro som fandtes i mange kirkesogn, knuste mangen skalle med sin oksepeis, gik paa bjørnejagt og var med paa alle de fornøielser en herremand i den tid kunde ha. I ballspil vilde folk nødig ha ham med; for et eneste spark av foten hans fik ballen til at fly saa langt bort over trær og bakker at ingen saa den mer.

En aften kom han mellem fire røvere; men de visste nok ikke hvad for en kar de tok fatt paa. To av dem gjorde han straks kaal paa, og de to andre maatte gi

sig paa naade og unaade, og desuten maatte de gi fra sig en stor pose med penger som de hadde stjaalet i forveien; det var ikke mindre end tusen daler. Tom var jo rigtignok rik nok før; men mor hans syntes det var godt at ta med. Det var længe før Tom fandt nogen som kunde maale sig med ham i styrke; men en dag han var ute i skogen, møtte han en lystig knappestøper. Han hadde en stor stok i haanden, og en sterk hund efter sig som trak skreppen og verk-tøiet hans paa en liten kjærre. Tom hadde altid været

noksaa fræk, og derfor var han grov nok til at spørre knappestøperen om han drev en ærlig haandtering. Men knappestøperen var ikke den mand som taalte slikt, og han svarte likesaa grovt: «Hvad kommer det dig ved? En nar skal ha næsen sin i alting.» Saa begyndte de straks at slaas, de fór slik ind paa hverandre med hugg og slag, at det hørtes over hele skogen. Det varte længe, før en kunde vite hvem som skulde vinde; men knappestøperen var saa god til at slaas, at Tom tilslut maatte gi sig. Nu gik de hjem sammen og var venner og vel forlikte, og det viste sig siden at dette var en stor lykke for Tom.

Der var mange folk rundt omkring i sognet, ti tusen og kanske fler, som var sinte, fordi de mente de hadde mistet sin frihet og sine gamle rettigheter, og nu samlet de sig og vilde ta dem igjen med magt. Nu kom øvrigheten og borgerne i stor fare, og tilslut maatte fogden om natten gaa til Dummas Herremand, for om dagen turde han ikke vaage sig ut, og fortalte ham hvorledes det hang sammen og bad ham om hjelp. Tom og knappestøperen var straks færdige, og om morgenen, med det samme solen var staat op, drog de avsted med klubberne paa nakken. Fogden viste dem veien, og saa snart de var kommet dit, hvor de som gjorde opstand var, gik Tom og knappestøperen mot dem som var styрere for det hele og spurte dem hvad de klaget over, og hvad de vilde. Nu skrek de i munden paa hverandre: «Vi vil ha vor egen vilje, ingen skal ha noget at sige over os!» «Ja, naar saa er,» sa Tom, «saa skal dere faa smake klubben.» Og dermed fór han og hans kamerat ind paa dem med klubberne, drev hele mængden foran sig og slog slik til, at tyve eller

tredive faldt for hvert slag. Knappestøperen slog en lang fant over nakken, saa hodet fløi tyve alen, og slog til en anden saa han laa død paa flekken. Tom var likesaa flink. Da han hadde dræpt mange hundrede og slaat klubben istykker, tok han en lang mager møller i benene og slog om sig med ham, til der ikke var en eneste mand igjen paa pladsen.

Da kongen fik høre det som var hændt, maatte begge de to kamerater komme op paa slottet. Det blev gjort stort gjestebud til ære for dem, og de sat tilbords med kongen og alle de fornemste herremænd i riket. Kongen drak deres skaal og takket dem; fordi de hadde skaffet ro og orden i riket. Til løn skulde Tom bli ridder, og knappestøperen skulde faa hundrede daler om

aaret saa længe han levde. Da gjestebudet var over, gik Tom og knappestøperen hjem, og hoffolkene fulgte dem et langt stykke paa veien. Mens Tom hadde været borte, var hans mor død, og nu syntes han det var saa rart at være alene i det store tomme huset. Han tænkte derfor paa om det ikke var bedst at faa sig en kone, og da han hørte snakke om en ung, rik enke som bodde ikke langt fra Cambridge, reiste han straks bort og fridde til hende.

Første gang han var der, var hun noksaa blid; men da han kom igjen, var det en gildere frier som laa paa knærne for hende, og som det lot til hun syntes bedre om. Den unge fyren var rigtig grov mot Tom og kaldte ham en bryggesjauer, som ikke kunde opføre sig i dameselskap. Men Tom lot ikke slikt gaa. Han tok fyren med sig ut paa kirkegaarden, og der gav han ham et spark, saa han fór over kirketaarnet og ned i en dam, hvor han sikkert var blit, hvis ikke en stakkar som kom gaaende, hadde fisket ham op med krokkjepen sin.

Frieren tænkte nu paa hvorledes han kunde hevne sig paa Tom. Han tinget to slagsbrødre til at lægge sig paa lur efter ham og overfalde ham; men Tom kliniket dem sammen og knuste dem som et par kaalhoder. Da han gik til kirken med bruden, blev han overfaldt av 21 røvere; men en av brudefølget laante ham en sabel, og den brukte han saa godt, at der fløi en arm eller et ben av for hvert hugg; for han vilde ikke dræpe nogen paa en slik dag. Baade bruden og følget syntes det var godt gjort og roste ham meget. Riktig-nok hadde han selv faat et saar; men han trøstet sig med at hver draape blod var betalt med et lem.

Bryllupet gik nu for sig i ro og fred, og til ære for sin salig mor, gjorde Tom et stort gjestebud for alle de enker som fandtes i sognet. Det varte i fire dage til minde om at han fire ganger i den sidste tid hadde staat sig tappert.

I dette gjestebud hændte det at et sølvbæger blev stjaalet; men det blev fundet igjen hos en gammel kjærring som hette Slampampe. De andre blev saa sinte paa hende, at de øieblikkelig vilde ha hende hængt; men Tom lot hende straffe paa en anden maate. Hun blev kjørt paa en trillebør gjennem alle byens gater med en stor plakate i haanden, og paa den stod der: «Her er den stygge Slampampe som stjal sølvbægeret.»

Kongen fik snart høre om Toms giftermaal, og da han ikke hadde glemt den store tjeneste Tom hadde gjort ham, blev baade han og konen hans budne til hof-

fet, og meget naadig mottat. Mens de var der, kom der bud om en stor ulykke som var kommet over grevskapet Kent. En fæl rise som red paa en drage, og som hadde en hel mængde bjørner og løver ifølge med sig, var kommet iland der og holdt et forfærdelig hus. Kongen var næsten vettskræmt, og det kunde være rimelig nok; men han hjalp sig paa den maaten, at han gjorde Tom til statholder, saa han maatte verge dem alle sammen.

Midt i landet stod et høit slot; derfra kunde en se mange mil til alle kanter, og der bodde statholderen. Det varte ikke længe før Tom fik se risen; han red paa en drage, hadde jernklubbe paa nakken og midt i panden et øie som lyste som ild, et ansigt hadde han saa bistert og ildrødt at det var fælt at se paa, haaret hang om hodet hans som lange slanger, og skjegget saa

ut som rusten jerntraad. Tom syntes risen var fæl at se paa da han kom flyvende paa dragen. Han stirret en stund paa slottet med det ene øiet sit, derpaa bandt han dragen til et træ, og saa rendte han mot murene, som om han vilde kaste dem overende med én gang. Men hvorledes det gik til eller ikke, saa gled han og faldt overende og kunde ikke hjælpe sig op igjen, og nu var Tom straks færdig med sverdet sit, hugget hodet av risen med et hugg og av dragen med fire hugg, læsset dem saa paa en vogn og sendte dem til kongen.

Saasnart knappestøperen fik høre hvad for en stor og ny ære Tom igjen hadde høstet, fik han ogsaa lyst til at være med og skyndte sig op paa slottet til ham. Tom fortalte ham at nu tænkte han paa at gjøre ende

paa alle de vilde dyr som ødela landet, og saa gik de avsted begge to, Tom med sit sverd og knappestøperen med sit lange spyd.

Da de hadde gaat nogen timer, hadde de lykken med sig og traf hele flokken, og det var ikke mindre end fjorten vilde best, seks bjørner og otte løver. Tom og knappestøperen stillet sig med ryggen mot et træ, og da dyrene var nær nok, hugget de hodene av dem og dræpte dem alle saa nær som en løve som i en haandvending kom ind paa knappestøperen og gjorde det av med ham, før Tom fik set sig om; men nu var han ikke sen med at gjøre ende paa den ogsaa.

Nu hadde Tom slaat ihjel risen, dragen og løvene og holdt styr paa oprørerne; allikevel kunde han ikke være glad. Han var rent utrøstelig, fordi han hadde mistet sin bedste ven. Da han var kommet hjem igjen, holdt han et stort og gildt gjestebud og lovet alle dem som var der, at han skulde verge dem og hele landet mot al nød og fare saalænge han levde.
